

Ю. П. Зайцев

Планктон

ПЛАНКТОН (від грец. *πλανκτόν* — той, що блукає) — угруповання організмів, що мешкають у водній товщі (пелагіалі) та не здатні протидіяти течіям. Внаслідок цього вони пасивно пересуваються із водними масами, що відрізняє їх від угруповання нектону, організми якого можуть протидіяти течіям та пересуваються в будь-якому напрямку на значні відстані. Організми П. та нектону мешкають в одному й тому ж самому середовищі, але внаслідок різних гідродинамічних умов пересування в ньому демонструють набір різних еколого-морфологічних рис. Загальна будова тіла організмів П. пов'язана з необхідністю його підтримання в зваженому стані з якомога меншими витратами енергії. Для них притаманні близька до щільності води щільність тіла, велике відносне видовження, значна питома поверхня тіла, часто — наявність тих чи інших парашутоподібних анатомічних структур. Угруповання П. складається з бактеріального (бактеріопланктон), рослинного (фітопланктон), грибного (мікопланктон) та тваринного (зоопланктон) компонентів. Організми П. відіграють дуже важливу роль у кругообігу речовин та енергії у водних екосистемах та в біосфері загалом. Фітопланктон є одним із головних первинних продуцентів органічної речовини на Землі та головним продуцентом в Світовому океані. Організми зоопланктону слугують передавальною ланкою між фітопланктоном та організмами більш високих трофічних рівнів, зокрема багатьох промислових риб та китоподібних. Деяких представників зоопланктону, що належать до промислових біоресурсів, люди використовують для власного споживання (криль, їстівна медуза *Rhopilema* та ін.). Організми бактеріо- та мікопланктону є головними редуцентами у водній товщі, відіграють основну роль у розкладанні та мінералізації органічних решток та продуктів обміну інших пелагічних організмів. Структурні та функціональні показники П. (таксономічний склад, чисельність, біомаса, співвідношення представників різних таксонів в угрупованні, продукція та ін.) є індикаторами екологічного стану водних екосистем, тому дослідження П. входять до системи екологічного моніторингу.

Бібліографічний опис:

Планктон / Ю. П. Зайцев // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883044>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).